

VALAŠSKÁ JIZBA

Před chalupú byl **podsínek**. Vstupníma dveřma sa vešlo do **síňe** s pracovním náradím a schodama na húru. Ze síně sa šlo do komory, lebo do jizby.

V **jizbě** byla v pravém kútě ode dveří **pec s kútkem**, gde sa na ohništi topilo a vařilo. Pec byla prv stavjaná z drva, potem aj z cihel lebo kamení. Nad kútkem byl **komín**, kerý vyčníval nad střechu (prv nebyl komín žádný a dým sa rozptyloval po jizbě a usazoval sa v horní části jizby a pozvolna unikal otevřenýma dveřma lebo špehýrkú v okně ven, potem byl aj komín dřevěný omazaný hlínú, lebo z proutí a hlíny, sahající do stropu, odkád' sa dým přes otvor vedúcí na húru dostal střechú ven, nakonec aj komín zděný). U pece byl **mlýnec lebo žernov**. V otesaném trámú pod povalem sa táhla **lišťva**, kerá slúžila jako věšák lebo polica. Ztuocád' napříč k pravéj stěně byla připevněná **tři bidla**, na keré sa věšalo prádlo lebo všední ošata. V levém kútě stál **stúl** se zkříženýma nohama, na kerém byla petrolejka a nad kerým visely **obrázky svatých na skle malované**. Za stolem byly v kútě **dvě lavy lebo aj židle**. Naprotivaj stolu v pravém kútě byla jedna **postel**, vedle keré sa nacházala **kolébka** s vyřezanýma srdéčkama a nad ložem na krúžkách ve stěně a trámcu pevně uvázaný aj **kolébač** z trávnicy byl. Děcka jinak spávaly na peci aj na lavách. V levém kútě od dveří byla polica na nádobí aj třeba malovaný hrnek s grejcarey. U zdi stála **dřevěná truhla** na ošatu. **Hodiny** byly také, že na jednéj šnorce byl uvázaný moždíř a na druhéj ulomené ucho z rendlíka.

V **komúrce** měli súdek, bečku se zelím aj prostor na zemňáky.

V truhle na **húře** si ukládali sváteční ošatu aj peníze.

V zimě byla chalupa aj dílnú, tož si tam lidé umísťovali tkalcovský stav lebo stolicu na obrábění drva, též tam drali peří, vyráběli a opravovali náradí, šili aj vyšivali, mandlovali prádlo, pletli koše aj všelicos iného.

Praví sa, že byli Valaši tak důvěřiví, že svoju chalupu ani nezamykali, ba ešče na stúl pecen chleba a nůž položili, aby moh gdokoli přijde zakrojit'.

(Bartoš, 1891; Štika, 1997; Šuleř, 1989)

Jizba formana z Velkých Karlovic, přelom 19. a 20. století, Národní muzeum v přírodě

Jizba fojtství z Lidečka, přelom 19. a 20. století, Národní muzeum v přírodě

Mališova usedlost z Lužné, počátek 20. století, Národní muzeum v přírodě

Mališova usedlost z Lužné, počátek 20. století, Národní muzeum v přírodě

Šturalova pasekářská usedlost z Velkých Karlovic, po druhé světové vojně, Národní muzeum v přírodě